

MATRIMONIS DESFETS

En aquell temps, se li van atansar uns fariseus. Volien posar-lo a prova i li preguntaren si és permès a un home de divorciar-se de la seva dona. Ell els va fer aquesta altra pregunta:

–Què us va ordenar Moisès?

Li respongueren:

–Moisès va permetre de donar a la muller un document de divorci i fer-la marxar.

Jesús els digué:

–Moisès va escriure aquesta norma per la vostra duresa de cor. Però, des del principi de la creació, Déu els va fer home i dona. Per això l'home deixa el pare i la mare per a unir-se a la seva dona i tots dos formen una sola carn. Per tant, ja no són dos, sinó una sola carn. Allò que Déu ha unit que l'home no ho separi.

Un cop a casa, els deixebles tornaren a preguntar-li sobre això mateix. Jesús els diu:

–El qui es divorcia de la seva dona i es casa amb una altra comet adulteri contra la primera i, si la dona es divorcia del seu home i es casa amb un altre, comet adulteri.

Alguns presentaven a Jesús uns infants perquè els imposés les mans, però els deixebles els renyaven. En veure-ho, Jesús es va indignar i els digué:

–Deixeu que els infants vinguin a mi. No els ho impediu, perquè el regne de Déu és dels qui són com ells. En veritat us ho dic: qui no acull el regne de Déu com l'acull un infant no hi entrarà pas.

I els prenia en braços i els beneïa tot imposant-los les mans (Marc 10,2-16).

EN DEFENSA DE LA DONA

El que més feia sofrir les dones a la Galilea dels anys trenta del segle I era llur submissió total al baró dintre la família patriarcal. L'espòs fins les podia repudiar en qualsevol moment abandonant-les a llur sort. Aquest dret es basava, segons la tradició jueva, nogensmenys, en la llei de Déu.

Els mestres discutien sobre els motius que podien justificar la decisió de l'espòs. Segons els seguidors de Xammai, només es podia repudiar la dona en cas d'adulteri; segons Hillel, bastava que la dona fes qualsevol cosa «desagradable» als ulls del seu marit. Mentre els doctes barons discutien, les dones no podien elevar la veu per a defensar els seus drets.

En algun moment, el plantejament arribà fins a Jesús: «Pot l'home repudiar l'esposa?» La seva resposta els desconcertà tots. Les dones no s'ho podien creure. Segons Jesús, si el repudi és en la llei, és per la «duresa de cor» dels barons i llur mentalitat masclista, però el projecte original de Déu no era un matrimoni «patriarcal» dominat pel baró.

Déu creà el baró i la dona perquè fossin «una sola carn». Tots dos són cridats a compartir l'amor, la intimitat i la vida sencera, amb igual dignitat i en comunió total. D'aquí el crit de Jesús: «El que Déu ha unit que no ho separi el baró» amb actitud masclista.

Déu vol una vida més digna, segura i estable per a aquestes esposes sotmeses i maltractades pel baró a les llars de Galilea. No pot beneir una estructura que generi superioritat del baró i submissió de la dona. Després de Jesús, cap cristià no podrà legitimar amb l'evangeli res que promogui discriminació, exclusió o submissió de la dona.

Al missatge de Jesús hi ha una predicació dirigida exclusivament als barons perquè renunciïn a llur «duresa de cor» i promoguin unes relacions més justes i igualitàries entre baró i dona. ¿A on se sent, avui, aquest missatge?, quan l'Església crida els barons a aquesta conversió?, ¿què fem els seguidors de Jesús per a revisar i canviar comportaments, hàbits, costums i lleis que van clarament en contra de la voluntat original de Déu en crear el baró i la dona?

ABANS DE SEPARAR-SE

Avui, es parla menys de fidelitat a cada vegada. N'hi ha prou a sentir certes converses per a constatar un clima molt diferent: «Hem passat les vacances cada un pel seu compte», «el meu marit té una druda, em va costar d'acceptar-ho, però què podia fer-hi?», «és que sola amb el meu marit m'avorreixo.»

Algunes parelles consideren que l'amor és cosa espontània. Si brota i roman viu, tot va bé. Si es refreda i desapareix, la convivència resulta intolerable. A llavors, el millor és separar-se «de manera civilitzada».

No tothom reacciona així. Hi ha parelles que s'adonen que ja no s'estimen, però continuen junts, sense que puguin explicar-se exactament per què. Només es pregunten fins a quan podrà durar aquesta situació.

També hi ha qui ha trobat un amor fora del seu matrimoni i se sent tan atret per aquesta nova relació que no hi vol renunciar. No vol perdre's res, ni el matrimoni ni aquest amor extramatrimonial.

Les situacions són moltes i, sovint, molt doloroses. Dones que ploren en secret l'abandonament i humiliació. Esposos que s'avorreixen en una relació insuportable. Nens tristos que sofreixen el desamor dels seus pares.

Aquestes parelles no necessiten una «recepta» per a sortir de la situació. Seria massa fàcil. El primer que els podem oferir és respecte, escolta discreta, ànims per a viure i, potser, una paraula lúcida d'orientació. Tanmateix, pot ser oportú de recordar alguns passos fonamentals que sempre cal fer.

El primer és no renunciar al diàleg. Cal aclarir-ne la relació. Desvelar amb sinceritat el que sent i viu cada u. Tractar d'entendre el que s'amaga rere aquest malestar creixent. Descobrir el que no funciona. Posar nom a tants de greuges mutus que s'han anat acumulant sense ser mai elucidats.

Però amb diàleg no n'hi ha prou. Certes crisis no es resolen sense generositat i esperit de noblesa. Si cada u es reclou en una postura d'egoisme mesquí, el conflicte s'agreuja, els ànims es crispen i el que un dia fou amor pot esdevenir odi secret i mútua agressivitat.

Cal recordar també que l'amor es viu en la vida ordinària i repetida de la quotidianitat. Cada dia viscut plegats, cada alegria i cada sofriment compartits, cada problema viscut en parella donen consistència real a l'amor.

La frase de Jesús: «Allò que Déu ha unit que no ho separi l'home», té exigències molt abans que arribi la ruptura, perquè les parelles es van separant a poc a poc, en la vida de cada dia.

SEPARATS, PERÒ PARES

Durant aquests anys he pogut compartir de prop el dur camí de la separació d'esposos i esposes que un dia s'estimaren de veritat. Els he vistos a sofrir, dubtar i també lluitar per un amor ja desaparegut. Els he vistos a suportar els retrets, la incomprensió i el distanciament dels qui en semblaven amics. Junts amb ells he vist també sofrir llurs fills.

No és del tot cert que la separació dels pares causi un trauma irreversible per als fills. El que els fa mal és el desamor, l'agressivitat o la por que, a cops, acompanya una separació quan es realitza de manera poc humana.

Cal no oblidar mai que els qui se separen són els pares, no els fills. Aquests tenen dret a continuar gaudint del pare i de la mare, junts o separats, i no tenen cap motiu per a sofrir llur agressivitat ni ser testimonis de llurs disputes i litigis.

Per això mateix no han de ser coaccionats a prendre partit per l'un o l'altre. Tenen dret que els pares mantinguin davant ells una postura digna i de respecte mutu, sense denigrar mai la imatge de l'altre; que no els facin servir com «arma llancívola» en llurs enfrontaments.

És mesquí, d'altra banda, fer xantatge als fills per a guanyar-se'n l'afecte amb regals o conductes permissives. Al contrari, qui cerca realment el bé del nen li facilita el trobament i la

comunicació amb el pare o la mare que ja no viuen amb ell.

Els fills tenen dret, a més, que els seus pares es reunixin per a tractar de temes relatius a la seva educació i salut, o per a prendre decisions sobre aspectes importants per a la seva vida. La parella no ha d'oblidar que, tot i estar separats, continuen essent pares d'uns fills que els necessiten.

Conec els esforços que no pocs separats fan perquè llurs fills pateixin al menys possible les conseqüències doloroses de la separació. No sempre és fàcil, ni per a qui es queda la custòdia dels fills (que esgotador, d'ocupar-se tots sols de llur cura!) ni per a qui ha de viure en endavant separat d'ells (que dur, de sentir-ne l'absència!). Aquests pares necessiten en més d'una ocasió suport, companyia o ajut que no sempre troben al seu entorn, família, amics o comunitat cristiana.

DAVANT ELS DIVORCIATS

Els cristians no podem aclucar els ulls davant un fet profundament dolorós. En general, els divorciats no se senten compresos per l'Església ni per les comunitats cristianes. La majoria d'ells només percep una duresa disciplinar que ells no arriben a entendre. Abandonats a llurs problemes i sense l'ajuda que necessitarien, no troben en l'Església un lloc per a ells.

No es tracta de posar en discussió la visió cristiana del matrimoni, sinó de ser fidels a aquest Jesús que, alhora que defensa el matrimoni, s'apropa a tot home o dona oferint comprensió i gràcia precisament als qui més en necessiten. Ve't aquí el repte. ¿Com cal mostrar als divorciats la misericòrdia infinita de Déu envers tot ésser humà? Com estar-ne a la vora de manera evangèlica?

Abans que res, hem de recordar que els divorciats que s'han tornat a casar civilment continuen sent membres de l'Església. No estan excomunicats; no han estat expulsats de l'Església. Formen part de la comunitat i han de trobar en els cristians la solidaritat i comprensió que necessiten per a viure llur difícil situació de manera humana i cristiana.

Si l'Església els retira el dret de rebre la comunió és perquè «llur estat i condició de vida contradiuen objectivament la unió d'amor entre Crist i l'Església, significada i actualitzada en l'eucaristia» (Joan Pau II). Però això no autoritza ningú a condemnar-los com a persones excloses de la salvació ni a adoptar-hi una postura de rebuig o marginació.

Al contrari, el mateix Joan Pau II exhorta els responsables de la comunitat cristiana «a ajudar els divorciats cuidant, amb caritat sol·lícita, que no se sentin separats de l'Església, ja que poden i àdhuc, en quant batejats, han de prendre part en la seva vida» (*Familiaris consortio* núm. 84). Com tots els altres cristians, també ells tenen dret d'escoltar la Paraula de Déu, prendre part en l'assemblea eucarística, col·laborar en diferents obres i iniciatives de la comunitat i rebre l'ajut que necessiten per a viure llur fe i per a educar-ne els fills.

És injust, que una comprensió estreta de la disciplina de l'Església i un rigorisme que té poca relació amb l'Esperit de Jesús ens duguin a marginar i abandonar i tot persones que s'esforçaren sincerament a salvar el primer matrimoni, que no tenen forces per a enfrontar-se soles al seu futur, que viuen fidelment un matrimoni civil posterior, que no poden refer de cap manera el matrimoni anterior o que tenen adquirides noves obligacions morals en la seva actual situació.

En qualsevol cas, als divorciats que us sentiu creients només us vull recordar una cosa: Déu és infinitament més gran, més comprensiu i més amic que tot el que pugueu veure en nosaltres, els cristians, o en els homes d'Església. Déu és Déu. Quan nosaltres no us comprenem, ell us comprèn. Confieu sempre en ell.

DAVANT ELS MATRIMONIS DESFETS

Són més a cada vegada els creients que, d'una manera o altra, es fan avui la pregunta: ¿quina actitud hem d'adoptar davant tants d'homes i dones, molts de cops amics i familiars nostres, que han trencat llur primera unió matrimonial i viuen en l'actualitat en una nova situació

considerada per l'Església com a irregular?

No es tracta de rebutjar ni de discutir la doctrina de l'Església, sinó de veure quina ha de ser la nostra postura veritablement cristiana davant aquestes parelles unides per un vincle que l'Església no accepta com a sacrament.

Són molts, els cristians que, d'una banda, desitgen defensar lleialment la visió cristiana del matrimoni, però, d'altra, intueixen que l'evangeli els demana d'adoptar davant aquestes parelles una actitud que no es pot reduir a una condemna.

Abans que res hem d'entendre amb més serenitat la posició de l'Església davant el divorci i veure amb esperit evangèlic que la defensa de la seva doctrina sobre el matrimoni no ha d'impedir mai una postura de comprensió, acolliment i ajut.

Quan l'Església defensa la indissolubilitat del matrimoni i prohibeix el divorci, fonamentalment vol dir que, encara que uns esposos hagin trobat en una segona unió un amor estable, fidel i fecund, aquest nou amor no pot ser rebut a la comunitat cristiana com signe i sacrament de l'amor indefectible de Crist als homes.

Però això no significa que necessàriament haguem de considerar com negatiu tot el que els divorciats viuen en aquesta unió no sacramental, sense que puguem trobar res positiu o evangèlic en llurs vides. En molts d'ells hi ha amor autèntic, fidelitat, lliurament generós a llurs fills, preocupació per llur educació.

Els cristians no podem rebutjar ni marginar aquestes parelles, víctimes molts de cops de situacions enormement doloroses, que sofreixen o han sofert una de les experiències més amargues que poden esdevenir: la destrucció d'un amor que realment existí.

¿Qui som, nosaltres, per a considerar-los indignes del nostre acolliment i comprensió?
¿Podem adoptar una postura de rebuig envers aquells qui, després d'una trajectòria difícil i complexa, es troben avui en una situació de què difícilment poden sortir sense dany greu envers una altra persona i uns fills?

Les paraules de Jesús: «El que Déu ha unit que l'home no ho separi», ens inviten a defensar l'exigència de fidelitat que el matrimoni enclou. Però aquestes mateixes paraules ¿no ens conviden també d'alguna manera a no introduir una separació i una marginació d'aquests germans i germanes que pateixen les conseqüències d'aquest fracàs matrimonial?